

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Skuggasundi 3, 101 Reykjavík
Sími: 545 8800. Bréfasími: 545 8051
Netfang: nel@nel.is
Tilv.: NEL20060008

Ákvörðun nr. 44/2022

Þann 31. maí 2022 kom nefnd um eftirlit með lögreglu saman til fundar og tók eftirfarandi ákvörðun nr. 44/2022.

Málsatvik

Nefnd um eftirlit með lögreglu barst erindi frá [REDACTED] dags. 21. maí 2020, þar sem gerðar eru athugasemdir við störf lögreglu í kjölfar [REDACTED] hér eftir kölluð X. [REDACTED] dró erindi sitt til baka þann 15. maí 2021. Þann 6. janúar 2022 óskaði [REDACTED] eftir því að málið yrði tekið upp að nýju hjá nefndinni. Nefndin féllst á að málið yrði tekið upp að nýju þrátt fyrir að tvö ár væru liðin frá því að umkvörtunarefnið átti sér stað skv. skilyrðum 5. mgr. 35. gr. a. lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. 8. gr. laga nr. 50/2021 og 1. gr. laga nr. 62/2016 enda barst upphaflegt erindi [REDACTED] fyrir gildistöku laga nr. 50/2021 sem settu framangreint tveggja ára skilyrði.

Í erindinu eru gerðar athugasemdir við framkomu og samskipti lögreglu í garð [REDACTED] og aðstandenda, hæg viðbrögð lögreglu á upphafsstigum málsins, samskiptum lögreglu við fjölmiðla og að stjórnandi rannsóknar málsins hafi fengið að taka við [REDACTED]

Fram kemur að [REDACTED] telur lögreglu hafa ekki tekið sig og aðstandendur alvarlega strax í upphafi, þau hafi t.d. þurft að hafa ítrekað samband við Lögreglustöðina á [REDACTED] í gegnum neyðarnúmerið 112 sem hafi verið tímafrekt. Þau hafi sjálf talað við [REDACTED] um [REDACTED] og hafi [REDACTED] en ekki lögreglu og lögregla verið ósátt með það. Í skilaboðum frá lögreglu kom fram að lítið væri hægt að gera fyrr en fólk kæmi til vinnu á mánudeginum [REDACTED]

[REDACTED] hafi verið mjög aðgangsharðir. [REDACTED]

lögreglu en síðan hafi hún [REDACTED] Henni hafi verið bent á sálfræðing af hálfu Rauða krossins en hvorki hún né hennar fjölskylda náði nokkrum tengslum við þann einstakling og töldu þau hann ekki vera starfi sínu vaxinn. [REDACTED] kvartar einnig yfir því að stjórnandi rannsóknarinnar hafi sýnt af sér ónærgætni í garð sín í samskiptum við [REDACTED] á meðan á [REDACTED]

Nefnd um eftirlit með lögreglu óskaði eftir upplýsingum frá Lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu með bréfum þann 11. september og 12. nóvember 2020.

Forsendur nefndarinnar

1.

Nefnd um eftirlit með lögreglu starfar á grundvelli VII. kafla lögreglulaga nr. 90/1996, sbr. breytingar á þeim með lögum nr. 62/2016. Helstu verkefni nefndarinnar, sbr. 1. mgr. 35. gr. a í nefndum lögum, eru að taka við kærum á hendur starfsmanni lögreglu fyrir ætlað refsivert brot við framkvæmd starfa hans annars vegar og taka við kvörtunum vegna starfsaðferða lögreglu eða framkomu starfsmanns lögreglu sem fer með lögregluvald hins vegar. Undir hið síðarnefnda falla kvartanir vegna háttsemi eða starfsaðferða sem ekki verða taldar refsiverðar en gætu meðal annars leitt til þess að lögreglumaður yrði áminntur í starfi eða æskilegar breytingar gerðar á starfsháttum og verklagi. Nefndin skal, sbr. 2. mgr. 35. gr. a., greina hvað felst í erindum sem henni berast og koma þeim til meðferðar hjá viðkomandi embætti.

Með vísan til framangreinds fellur það almennt ekki undir valdsvið nefndar um eftirlit með lögreglu að endurskoða eða fjalla um almennt mat lögreglu á beitingu úrræða á grundvelli lögreglulaga eða almennt um framkvæmd rannsóknar sakamála, beitingu rannsóknarúrræða eða um ákvarðanir handhafa ákærvalds um það hvort rétt sé að gefa út ákæru í máli. Hlutverk nefndarinnar er hins vegar að taka afstöðu til þess hvort um sé að ræða ámælisverðar starfsaðferðir eða framkomu lögreglumanna við framkvæmd slíkra verkefna. Í því felst nánar tiltekið (og til dæmis) að taka afstöðu til þess hvort kvartað sé yfir því að háttsemi þeirra starfsmanna lögreglu sem að máli komu hafi ekki verið í samræmi við eðlilega starfshætti eða lög eða hvort starfsaðferðir hafi að öðru leyti farið út fyrir það sem eðlilegt var í því tilviki.

2.

Lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu svaraði beiðni nefndarinnar með bréfum, dags. 29. september 2020 og 9. febrúar 2021. Með svari lögreglustjóra fylgdu einnig leiðbeiningar

3.

NEFND UM EFTIRLIT MED LÖGREGLU

ekkert væri hægt að gera fyrr en fólk kæmi til vinnu á mánudeginum. Þau hafi sjálf aflað

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Nefndin bendir hins vegar á að verklagsreglurnar eru haldnar þeim annmarka að þær eru komnar til ára sinna og engar leiðbeiningar er að finna í þeim hvernig eigi að haga samskiptum við [REDACTED] Fram kemur í gögnum málsins, þar á meðal dagbókarfærslum lögreglu, að lögregla var í reglulegum samskiptum við aðstandendur X og þar á meðal

[REDACTED]

[REDACTED]

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

[REDACTED]

Setja þarf skýrar reglur um samskipti í málum sem þessum til að tryggja að tekið sé utan um aðstandendur strax og tilkynning berst og að upplýsingaflæði sé rétt og skilvirkt. Þá þarf lögreglan að hafa aðgang að fleiri en einum sálfræðingi sem eru reyndir á þessu sviði og aðstandendur geta leitað til. Auk þess sem hugsanlega kann að vera þörf á að þjálfa sérstaklega einstaka lögreglumenntil að sinna samskiptum við [REDACTED] fyrir hönd lögreglu.

Með vísan til ofangreinds telur nefnd um eftirlit með lögreglu rétt að beina þeim tilmælum til ríkislögreglustjóra að taka verklagsreglur og leiðbeiningar um leit að [REDACTED] til endurskoðunar og huga að traustri handleiðslu fyrir [REDACTED] málum sem þessum.

4.

Í erindi [REDACTED] er lýst samskiptum milli hennar og lögreglu á fundum sem hún gagnrýnir, fannst sér ekki trúað, talar um „tortryggnisástand“, hún kveðst hafa spurt [REDACTED] Lögreglan hafi talað um að [REDACTED] og bendir [REDACTED] á að þessi setning sitji talsvert í henni. Hún kvaðst hafa vera reið og grátandi og geta ekki verið í sambandi við [REDACTED] og því tók [REDACTED] hennar það að sér á endanum. Á [REDACTED] á fundi á lögreglustöðinni á [REDACTED]

[REDACTED]

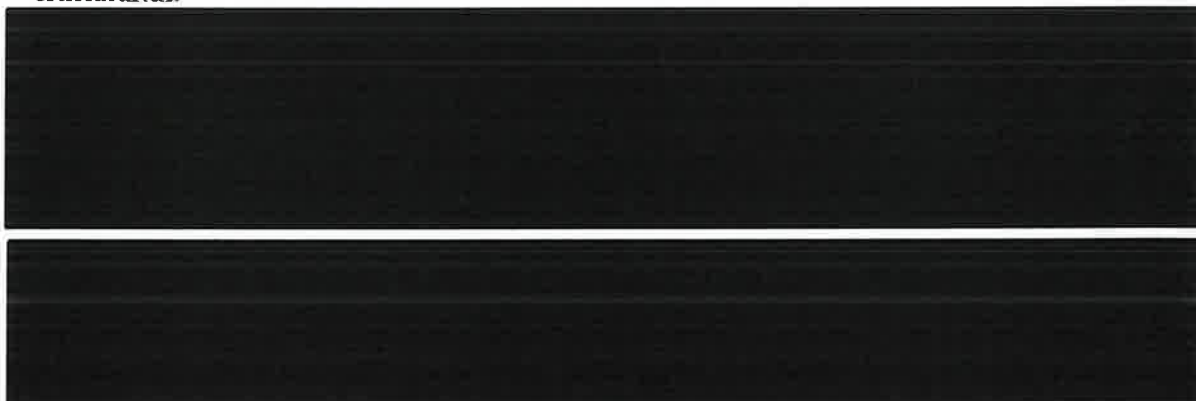

Nefnd um eftirlit með lögreglu gerir ekki athugasemdir við verklag lögreglu enda liggi ekki annað fyrir en að verklagsreglum hafi verið fylgt. Nefndin telur það aðfinnsluvert af hálfu lögreglu að leggja til [REDACTED] þó að hún hafi þekkst boðið. [REDACTED] komu fram erfiðar spurningar sem þungbært gat verið fyrir [REDACTED] að hlusta á. Því er það mat nefndarinnar að mjög sterk rök þurfi að vera fyrir því að [REDACTED] Loks áréttar nefndin tilmæli þau sem fram koma í 3. kafla hér að framan.

5.

[REDACTED] kvartar einnig yfir því að stjórnandi [REDACTED] hafi sýnt af sér ónærgætni í garð sín í samskiptum við [REDACTED]

Í bréfi stjórnanda [REDACTED] til nefndarinnar, dags. 8. september 2020 kemur fram eftirfarandi:

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

[REDACTED]

Í ljósi ofangreindrar afsökunarbeiðni telur nefndin ekki ástæðu til að aðhafast frekar vegna þessa.

6.

[REDACTED]

[REDACTED]

Nefndin bendir á að ekkert komi fram í siðareglum lögreglu, né lögum eða reglum sem bannar lögreglumönnum [REDACTED] Hins vegar kann að vera tilefni fyrir embætti ríkislögreglustjóra að skoða þetta til framtíðar í samhengi við 13. gr. siðareglna lögreglu enda gæti slík staða leitt til þess að draga mætti hæfi lögreglumanns í efa. Vissulega fer þetta allt eftir aðstæðum hverju sinni.

[REDACTED]

NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Með vísan til ofangreinds beinir nefndin þeim tilmælum til ríkislögreglustjóra að meta hvort samskipti lögreglu við fjölmiðla hafi verið með eðlilegum hætti og til eftirbreytni eða hvort lögreglan hafi átt að setja ákveðin mörk, ekki síst með hliðsjón af rannsóknarhagsmunum og hagsmunum [REDACTED]

7.

Undir valdsvið nefndarinnar fellur hvernig tilteknir þættir lögreglustarfsins eru framkvæmdir eða ef lögregla lætur hjá líða að sinna lögmætu hlutverki sínu, sbr. 2. gr. laga nr. 90/1996, þ.e. að gæta almannaoðryggis og halda uppi lögum og reglu, að leitast við að tryggja réttaröryggi borgaranna og stemma stigu við afbrotum og koma í veg fyrir athafnir sem raska öryggi borgaranna og ríkisins, virna að uppljóstrun brota, stöðva ólögmæta háttsemi og fylgja málum eftir í samræmi við það sem mælt er fyrir um í lögum um meðferð sakamála.

8.

Nefnd um eftirlit með lögreglu ber að greina hvort erindi sem henni berast vegna háttsemi lögreglu feli í sér kvörtun yfir starfsháttum eða kæru vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi starfsmanna lögreglunnar. Af erindi [REDACTED] er ljóst að um er að ræða kvörtun sem lýtur að starfsháttum lögreglu og framkomu.

Nefnd um eftirlit með lögreglu fór ítarlega yfir erindi [REDACTED] og þau gögn sem henni bárust frá Lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu. Yfirferð nefndarinnar leiddi í ljós meinbugi á verklagsreglum og vísbendingar eru uppi að starfsmenn lögreglu hafi átt í óformlegum og nafnlausum (off the record) samskiptum við [REDACTED]. Nefndin getur ekki lagt mat á samskipti [REDACTED] og lögreglu þar sem aðila greinir á og ekki eru til upptökur af samskiptunum. Nefndin telur lögreglu hafa aðhafst innan gildandi verklagsreglna og þeirra heimilda sem lögreglu eru gefnar með lögum nr. 90/1996 líkt og gögn málsins bera með sér.

Nefnd um eftirlit með lögreglu telur rétt að beina tilteknum tilmælum til embættis ríkislögreglustjóra samkvæmt 3. og 6. kafla til að stuðla að bættu verklagi lögreglu og jafnframt bættum samskiptum lögreglu og fjölmiðla.

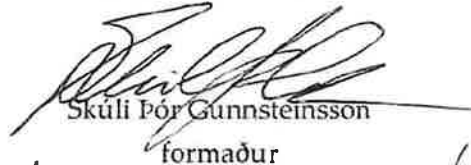
NEFND UM EFTIRLIT MEÐ LÖGREGLU

Niðurstaða

Nefnd um eftirlit með lögreglu beinir þeim tilmælum til ríkislögreglustjóra að taka [REDACTED] til endurskoðunar og huga að traustri handleiðslu fyrir aðstandendur í alvarlegri málum sem þessum sbr. 3. kafla.

Nefnd um eftirlit með lögreglu beinir þeim tilmælum til ríkislögreglustjóra að meta hvort samskipti lögreglu við fjölmiðla hafi verið með eðlilegum hætti og til eftirbreytni eða hvort lögreglan hafi átt að [REDACTED]

Reykjavík, 31. maí 2022

Skúli Þór Gunnsteinsson
formaður

Kristín Edwald

Þorbjörg L. Jónsdóttir